

Mest- en mineralenkennis voor de praktijk

Goed graslandbeheer: voorkomen van herinzaai

1. Probleem

In de nieuwe mestwetgeving zijn de regels rondom het scheuren van grasland voor zandgronden aangescherpt. Per 2006 is het vernietigen van de graszode op zandgrond alleen nog toegestaan in het voorjaar van 1 februari tot en met 10 mei. Daarmee is het scheuren van grasland op zandgrond in het najaar verleden tijd. Voor gras op klei- en veengronden blijft scheuren toegestaan tot en met 15 september. Veel telers ervaren de beperking van alleen voorjaarsinzaai als een probleem. Het is echter zo dat herinzaai vrijwel altijd een oorzaak heeft en dat indien deze oorzaak weggenomen of geminimaliseerd kan worden herinzaai uitgesteld en daarmee dus beperkt kan worden. Het is daarom verstandig om zich op het moment van herinzaai te realiseren waarom op het perceel herinzaai nodig is. Is het grassenbestand verslechterd, is er rijtschade veroorzaakt, is de onkruiddruk te hoog geworden of is de zode vertrapt. Al deze genoemde zaken worden door het graslandmanagement beïnvloed en zijn dus vaak indirect een gevolg van beslissingen van de ondernemer. Om meer inzicht te krijgen in het graslandmanagement en de gevolgen van bepaalde keuzes is dit nieuwsblad gemaakt. Met de tips en de aanbevelingen stellen we u in de gelegenheid meer grip te krijgen op uw grasland en daarmee herinzaai uit te kunnen stellen.

2. Oorzaken van slecht grasland

- Berijdingsschade

Schade door berijding is nogal eens de oorzaak van een beschadigde zode met herinzaai tot gevolg. Bij schade door berijding kunnen een aantal factoren een rol spelen. Zo kan in principe altijd gezegd worden dat indien rijtschade optreedt het perceel te nat was om bereiden te worden. Voordat een bewerking plaats vindt moet dus altijd afgewogen worden of het perceel draagkrachtig genoeg is. Laat u daarbij niet alleen leiden door wat u van boven ziet maar neem ook eens de moeite om de totale bouwvoor te beoordelen. Indien een bewerking niet langer uitgesteld kan worden is het heel belangrijk om een goede verhouding te hebben van banden en gewicht. Een goede vuistregel is dat met vocht verzadigde grond maximaal een druk mag hebben van 1 kg per cm². Dit komt afhankelijk van de soort en het merk band overeen met een maximale bandenspanning van 0,8 - 0,9 bar. Naarmate de grond droger is kan deze door een hoger aandeel lucht in de bodem een hogere bodemdruk opvangen. Probeer onder natte omstandigheden het gewicht van de totale combinatie zo laag mogelijk te houden zodat met een zo laag mogelijke bandenspanning gewerkt kan worden. Werkt u met een dubbele montering stem ook dan de bandenspanning van alle banden goed af.

- **Vreterij**

Schade door vreterij van onder andere emelten, rouwvlieglarven en engerlingen kan ook leiden tot herinzaai. Vaak is het wel zo dat deze schade pleksgewijs is. Probleem op dit moment is dat voor de bestrijding van emelten en engerlingen geen middelen zijn toegestaan. Met betrekking tot emelten en rouwvlieglarven is het belangrijk dat vooral in de nazomer en herfst de percelen kort gehouden worden. De vliegende insecten van deze larven leggen hun eitjes graag in wat ruiger grasland. Het bloten van bossen kan de schade beperken. Bij schade door engerlingen is het belangrijk de zode goed in contact met de ondergrond te houden. Beregenen en rollen kan dat bevorderen. Overigens is bij engerlingen de schade door kraaien die de engerlingen uit de grond wroeten soms nog groter dan de schade die de engerlingen zelf veroorzaken.

- **Vertrapping**

Vertrapping door vee is nogal eens een oorzaak van herinzaai. Dat kan dan de directe oorzaak zijn maar ook vaak is een te hoge onkruiddruk door vertrapping een reden om een perceel opnieuw in te zaaien. In principe moet ten allen tijde voorkomen worden dat vee de graszode vertrapt. Ook hier geldt evenals bij berijding dat voordat een perceel beweid gaat worden beoordeeld wordt of dat verstandig is. Hierbij speelt de koedichtheid op een bepaald perceel een belangrijke rol. Op percelen met het omweidesysteem zal schade veel eerder zichtbaar zijn dan op percelen met standbeweiding. In beide systemen zal er echter schade zijn. Durf in dergelijke omstandigheden uw koeien op te stallen of naar een hoger perceel om te weiden. Daarnaast worden er in de herfst nogal eens percelen te lang beweid met jongvee. Ook hierbij geldt, als de weersomstandigheden het niet meer toelaten, stoppen met de beweiding. Percelen waar onder slechte omstandigheden is geweid krijgen vaak een hoger aandeel straatgras.

- **Uitwintering**

Uitwintering is het afsterven van gras als gevolg van vorst in de winter. Normaal gesproken komt de groei van gras voor het invallen van de winter tot stilstand en is gras in principe bestand tegen vorst. Indien het gras te lang doorgroeit als gevolg van een te hoog ruw eiwit gehalte in de herfst wordt gras gevoelig voor uitwintering. Het is dus belangrijk te voorkomen dat gras te lang doorgroeit, op tijd stoppen met de bemesting is dus aan te bevelen. En op percelen waar nog laat is bemest is het belangrijk voldoende afvoer van mineralen te realiseren. Alleen bloten vroeg in de herfst lost dus niet alles op omdat het maaisel, dat nog veel eiwit bevat, opnieuw mineraliseert en bijdraagt aan de groei, vooral bij groei-zame omstandigheden in de herfst. Maaien en inkuilen is dan een beter alternatief.

- **Plasvorming**

Op plekken in grasland waar regelmatig water staat zullen de betere grassoorten al snel vervangen worden door de slechtere soorten. Van de betere grassoorten is Timothee er een die tegen wat nattere omstandigheden kan. Geknikte vossstaart is een soort die kenmerkend is voor natte plekken in een perceel. Daarnaast wordt door natte plekken in een perceel de kans op rijtschade en ver-

---

trapping weer vergroot. Een goede ontwatering ligt aan de basis van het voorkomen van natte plekken. Daarbij is een goede verticale ontwatering te realiseren door verdichting in de bodem op te heffen en te voorkomen. Daarnaast zorgt het bodemleven voor de nodige natuurlijke ontwatering in de vorm van poriën en wormgangen. Met een goede bodemvruchtbaarheid is dit te stimuleren. Op gronden die van nature minder water doorlaten is een goede oppervlakkige ontwatering belangrijk. Licht rondleggen van percelen kan dit bevorderen maar denk ook aan het graven van geultjes aan het begin van het winterseizoen. Het water kan dan direct na een bui afstromen.

- **Droogteschade**

Droogte in de zomer zorgt er nogal eens voor dat in een perceel een flinke toename van kweek wordt veroorzaakt. Overigens kan gras vrij goed tegen droogte. Op het moment dat de groei van gras als gevolg van droogte stil komt te staan gaat het gras in een vorm van rust. Het gras wordt dan slap en kleurt een beetje donker. Erg belangrijk is dat het gras in deze fase niet bereiden of beweid wordt. Het gras is daarvoor in deze fase erg gevoelig en zal bij berijden en beweiden sneller afsterven. Kweek zal zich daardoor onder deze omstandigheden sneller kunnen uitbreiden. Belangrijk is dus dat het beweiden of maaien plaatsvindt voor of na de droge periode. Afhankelijk van de grondsoort en of er al of niet beregend wordt zal de verdroging eerder of later plaatsvinden.

- **Grondbewerking bij herinzaai**

Een verkeerde bewerking bij herinzaai kan ertoe leiden dat een jonge grasmat al snel verslechtert. Belangrijk bij herinzaai is dat er geen storende lagen achterblijven. Check altijd door middel van een profielkuil de toestand van de bodem. Doe dit tot ruim onder de bouwvoor. Eventuele verdichtingen moeten worden gebroken. Daarnaast is het belangrijk dat het zaaibed na het zaaien niet te fijn wordt omdat dan het risico bestaat dat door verslemping het gras niet goed opkomt. Wees dus bij herinzaai kritisch op het resultaat van de uitvoerende bewerkingen. Een goede herinzaai kan alleen onder goede weers- en bodemomstandigheden plaatsvinden.

- **Oogstomstandigheden**

Ook tijdens de oogst worden nogal eens belangrijke fouten gemaakt. Maai niet te laat, laat maaien veroorzaakt hergroeivertraging waardoor ongewenste grassen onkruidsoorten een kans krijgen. Overigens spelen weersomstandigheden hierin een grote rol, en die hebben we niet in de hand. Wel kan de maaihoogte ingesteld worden. Maai niet te kort, zeker niet in een zwaar gewas. Een normale maaihoogte is ca. 6 cm. Een goede vuistregel voor de maailengte is dat aan het afgemaaide grassprietje nog een klein stukje blad blijft zitten van 1 tot 2 cm lengte. De productie van suikers in het gras gaat dan door zodat de hergroei snel weer op gang komt. Zijn er alleen stengels over dan duurt dit proces veel langer. Wees in een zwaar gewas dan ook niet bang voor wat platliggend gras. Dit is minder schadelijk dan een stoppel waarin alle groeipunten zijn weggemaaid. Daarnaast draagt een wat langere stoppel het gras beter waardoor de opname

tijdens schudden en harken beter is en de tanden de grond niet hoeven te raken. Let tijdens de oogst van een onvoldoende droog gewas op het gewicht van de transportwagens. Voorkom onnodig rijden over het perceel en laat voor al de volle wagens niet onnodig draaien midden op een perceel. Ook hierbij is een goed overleg met de loonwerker en zijn personeel onontbeerlijk, uiteindelijk is de klant koning.

- **Grondsoort en bodemomstandigheden**

Alle bovengenoemde oorzaken van slecht grasland zijn sterk afhankelijk van de grondsoort en bodemomstandigheden. Op veen is de draagkracht over het algemeen slechter dan op zand en onder natte omstandigheden is de draagkracht ook slechter dan onder droge omstandigheden. Vooral in het voorjaar is het vaak moeilijk om het juiste moment van bemesting of onkruidbestrijding te vinden. Daarnaast is een goede bemestingstoestand van de grond belangrijk. De betere grassoorten ontwikkelen zich het beste bij een goede toestand van onder andere pH, fosfaat en kali.

3. Tot slot

Uit het bovenstaande blijkt dat herinzaai in vrijwel alle gevallen het gevolg is van primaire oorzaken. Om herinzaai te voorkomen of zo lang mogelijk uit te stellen is het dus belangrijk om te weten welke oorzaak er aan de basis ligt van deze maatregel. Het is dus goed om zich dat voor de herinzaai van een perceel te realiseren. Natuurlijk zal het inzaaien van nieuwe grassoorten en rassen op een gegeven moment nodig zijn, maar als dat de enige reden is duurt het nog vrij lang voordat de kosten tegen de baten opwegen. Het instandhouden van bestaand grasland is en blijft dus nog steeds een lucratieve bezigheid.

Alle bladen in deze serie vindt u via www.hetInvloket.nl, (vervolgens via "Mestbeleid 2006", en "Vaktechnische kennis Mestbeleid 2006").

Voor meer informatie:

Idse Hoving
WUR-ASG
Tel: 0320-293458
e-mail: idse.hoving@wur.nl

Joop Rensen
DLV Rundvee Advies
Tel: 0570-501500
e-mail: j.a.rensen@dlv.nl

Blad 6 uit serie Rundveehouderij december, 2005
Programma's DWK-398-I,II,III
Gefinancierd door LNV
www.mestenmineralen.nl